

Anglia ellenzéke a háboru ellen.

— Súlyos szavak Grey külügyminiszter
rablőpolitikájáról. —

(Saját tudósítónktól.) A nagyon megkés-
ve érkezett angol lapokból képét nyerjük an-
nak az ülésnek, amelyen Edvárd Grey kül-
ügyminiszter az alsóháznak bejelentette,
hogy Angolország is részt vesz a háboruban.

Grey bejelentésénél főként csak akkor
hangzottak fel helyeslő kiáltások a *jobboldaról*,
amikor a külügyminiszter „Angolország
becsületére” hivatkozott, mint döntő körülményre.
Ezalatt a *baloldal hallgatói* és csak
akkor fejezte ki tetszésnyilvánítását, amikor
a szónok megemlítette, hogy Angolország a
mostani válságban az előző napig (vasárnap,
augusztus 2-ig) Franciaországnak nem ígért
egyebet, mint *diplomáciai támogatást* és hogy
Angolorzágnak Franciaországgal szemben
egyáltalán nem voltak hasonló becsületbeli
kötelezettségei, mint Franciaországnak Orosz-
országgal szemben. Amikor azt mondta,
hogy: „*Franciaországgal* hosszú éveken ke-
resztül kipróbált barátságban élünk”, közbe-
kiáltások hangzottak el: „és Németország-
gal!”

Az első szónok Ramsay Macdonald volt,
aki a kormányt támogatta volna, ha ez csak
arra szorítkozik, hogy *Belgium semlegesé-
gét* igyekezzék megvédeni, de nem abban,
hogy Franciaország és Oroszország kedvéért
fegyvert fogjon. „Grey arról beszél, hogy mit
kiván Angolország becsülete” mondta Macdo-
nald és így folytatta: „bizonyára nincsen
ilyen háboru, még a leggonoszabb sem, a
melynek érdekében az államférfiak ne hivat-

koznának a nemzet becsületére. Így volt ez
a *krimi* háboruban, így volt a *bur* háboruban
és így van ez *most is*. Micsoda értelme van
annak azt mondani, hogy segítenünk kell
Belgiumnak, ha *valójában olyan háborúba*
*bocsátkozunk, amelynek meg kell változtat-
nia Európa térképét?* Grey nem szolt egy szót
sem Oroszországról; pedig arról is szeret-
nénk valamit hallani. Szeretnénk foglalat-
alkotni arról, *mi fog történni akkor, ha Euró-
pában Oroszország jut hatalomra*. Francia-
ország iránt való barátságunk olyan formá-
jában is, amint ezt Grey vázolja, egyik or-
szágot sem jogosítja fel arra, hogy a másik
kedvéért *háborúba* bocsátkozzék. Az a gondo-
lat, hogy Franciaország abba a veszedelemb-
be kerülhet, hogy kiirtják Európából, annyira,
hogy a civilizációban nem játszhatná tovább
eddig szerepét, *abszolút abszurditás*; Grey
ugyan azt is mondta, hogy Franciaország
képes lenne önmagát megvédeni. De maga
az előbbi gondolat döreség és semmiesetre
sem igazolhatja a háborúba való beavatko-
zásunkat. Tudom, hogy a Ház többsége elle-
amire azután jött az 1906-iki nagy fordulat.
Most előkészülünk arra, hogy ugyanazt meg-
csináljuk, amit akkor. Bármilyen történjék is és
bármilyen támadásoknak is legyünk kitéve,
ismételten hangsúlyozni fogjuk, hogy *Angol-
országnak semlegesnek kellett volna marad-
nia, mert szívünk bensőjéből meg vagyunk*
győződve, hogy csak ez lett volna a helyes
*és az egyetlen, ami megegyezett volna a nem-
zet becsületével és a mostani kormánypárt*
hagyományaival.

Keir Hardie a munkáspárt részéről foly-
tatja Grey politikájának a bírálatát. Morelli,
az ismert békebarát kijelentette, hogy Angol-

ország beavatkozásának valódi oka a Német-
ország ellen a *föderalista sajtó útján nagyra*
nevelt irigység és bizalmatlanság. „Ha mi
most háborúba megyünk, inkább azért tesz-
szük, hogy az orosz despotizmust megvé-
delmezzük, lemhogy Németország (nagyra-
vagyó terveit megtörjük. Bármennyire kevés
rokonszenzussal viselkedem Németország és a
német kormányzórendszerek iránt, még ke-
vesebb rokonszenzussal viseltetem Oroszország
és az orosz kormányrendszer iránt.” Hasonló
módon beszélt a liberális Ponsoby. A többi
szónok a szegényebb néposztályok nyomó-
rára mutatott rá, amely a háború követke-
ztében sújtani fogja őket, ha az éhség rájuk
tör és a tömegek nem tudnak kenyeret vá-
sárolni, majd onnét veszik, ahonnan lehet és
akkor *a forradalom az ajtjuk előtt áll.*

Az ellenzék fölszólalásai egészen más
képét mutatják magatartásának, mint ezt az
ellenzék beszédeiből a hivatalos jelentésekben
kiadott ferdtések föltüntetni szeretnék.

Miért nem interveniált a pápa a béke érdekében.

Bécs, augusztus 25. A Reichspost római le-
velezője előtt az elhunyt pápa kezelőorvosa,
Marchiaty, kijelentette, hogy a pápához
kérelmet intéztek a háború kitörése ellen va-
ló közbenjárás érdekében. A pápa erre az-
felelte, hogy az egyetlen uralkodó, akinél
mindenkor sikerre való kilátással interveniál-
hatnék, mert ez az uralkodó mindenkor hi-
séggel viseltetett a szentszék iránt: Ferenc
József király, de éppen ő nála nem interve-
niálhatok, mert a háború, amelyet Ausztria-
Magyarország visel, igazságos, nagyon is
igazságos. (A miniszterelnökség sajtóosztá-
lya.)

Nikolaj Nikolajevics.

A cár hadseregének vezetésével tudva-
levőleg Nikolaj Nikolajevics nagyherceget, a
montenegrói király vejét bizta meg. Bizonyos,
hogy a cár nem egykönnyen határozta el
magát erre a lépésre, mert *a nagyherceg már*
régóta és szinte nyíltan arra törekszik, hogy
tenséges rokondt letaszítsa a trónról. Nem-
csak a cár nevezhette ki aggódva fővezérré
a nagyherceget, de a nép és a hadsereg is
vegyes érzelmekkel fogadta Nikolaj Nikolaj-
evics kinevezését, mert neve földidézi atyjának,
Miklós nagyhercegnek, I. Miklós cár fiának
emlékét.

II. Sándor cár azzal a feladattal bizta
meg Miklós nagyherceget, az idősebbet,
hogy zabolázza meg a nihilistákat. És a nagy-
herceg annyira beleélte magát az inkvizitor
szerepébe, hogy személyesen vezette még a
nyomozásokat is. Mint ismeretes, ő ejtette
csapdába Krapotkin herceget, a híres anar-
chistát is. Az 1877-iki orosz-török háború
idején II. Sándor cár őt bizta meg az európai
harctéren küzdő csapatok fővezérletével, de
a nagyherceg arra használta fel magas méltó-
ságát hogy *titokban összejátszott a had-
seregszállítókkal.* Száz és száz hamis szállító-
levelet állított ki, valósággal éhezettette a had-
sereget s a hadjárat végeztével *tízmillió rubel*
vagyonnal a zsebében vonult nyugalmába.
Mint magánember olyan életmódot folyta-
tott, hogy a cár kénytelen volt őt külföldre
küldeni. Legidősebb fiának, az akkor 22 éves
Nikolaj Nikolajevics nagyhercegnek, aki szin-
tén részt vett apja üzleteiben, szintén el kel-
lett hagynia a cár parancsára Oroszországot.

Apa és fiu Párisban telepedtek meg és
számítás nélkül való könnyelmű életmódot
folytattak. Amikor a pénzüik kifogyott, a pá-
risi *Nouvelle Revue* című folyóiratba *Két*
nagyherceg szenvedéseinek története címmel

cikksorozatot írtak, hogy ilyen módon gya-
koroltanak pressziót felséges rokonukra.

Sándor cár azonban nem engedte magát
megzsarolni, hanem *megfosztotta katonai*
rangjától testvérét is és unokaöccsét is. A két
nagyherceg még ekkor sem adta fel a küz-
delmet és Sándor cár megöletése után a saját
családjuk ellen fordultak. Erre Sándor cár
megvonta tőlük anyagi támogatását. Miklós
nagyherceg és a fia most még szörnyűbb le-
leplezéseket közzölnek a cári házról, ugy-
hogyan III. Sándor jónak látta teljes bünboca-
sattal hazacsalni őket Oroszországba. De a'ig
léptek a nagyhercegek orosz földre, *letartózt-*
tatták és a cár parancsára Krimbe internál-
ták őket. Az idősebb Miklós nagyherceg itt is
halt meg 60 éves korában 1891-ben.

Sándor cár a nagyherceg halála után
megkegyelmezett fiának s megengedte, hogy
Pétervárra jöjjön. Mindazonáltal III. Sándor
életében nem jutott szerephez az ifjú Miklós.
II. Miklós cár alatt azonban mindjobban nö-
vekedett a befolyása. Amikor kitört az orosz-
japán háború, Miklós nagykövet minden követ
megmozgatott, hogy őt nevezzék ki a had-
sereg főparancsnokává. De a cár, akinek még
élénk emlékezetében volt, hogyan töltötte be
ezt a tisztet az orosz-török háborúban Miklós
atyja, nem teljesítette a nagyherceg kérését
és csak amikor a háború a vége felé járt, ne-
vezte őt ki a mandzsuriai csapatok fővezéré-
vé. A békekötés után ő lett Vladimir nagy-
herceg utódja a pétervári katonai kerület fő-
parancsnoki székében. Ez a kinevezés nem-
csak a főváros felett biztosít neki teljes ha-
talmat, hanem valósággal *a kezébe adta a cár*
életét is. Azóta valóságos *társuralkodó* volt;
mint az ugynevezett nagyhercegi párt feje,
ő diktálta nemcsak a bel-, hanem a külpoli-
tikát is Oroszországban, amit annál könnyeb-
ben megtehetett, mert Miklós cárnak az ő
hatalomra jutása előtt sem igen volt önálló
akarata.

Mindenki tudja, hogy Miklós cár trónra-
lépte után anyja, *Mária Feodorovna* befolyá-
sa alatt állt, később pedig nővére, *Xénia* és
ennek férje, *Mihajlovics* Sándor, Nikolajevics
Mihály nagyherceg fia voltak rá hatással.
Őket iparkodott most kivetni a nyeregből
Miklós nagyherceg s rivalitásuknak bizonyára
nagy része van abban, hogy a világháború
kitört.

Miklós nagyherceg előtt ugyanis Mihaj-
lovics Sándor volt a nagyhercegi párt feje
és Mihajlovics Sándor csak azért kergette
bele rokonát, Miklós cárt a japán háborúba,
hogy kisemmizze Nikolaj Nikolajevicsét. A
szerencsétlen végű orosz-japán háború azon-
ban lehetetlenné tette Mihajlovics Sándort s
helyét most már Miklós nagyherceg foglalta
el, aki *a legokosabb, de egyúttal a leghajtha-
talanabb férfi is a Romanov-családban.* Ő
volt az, aki a forradalom idején a szó szoros
értelmében *revolvért szegzett a cár mellének*
s úgy kényszerítette az ingatag és remegő
uralkodót, hogy szembeszálljon a szabad-
ságért küzdő nép tengerével.

Azóta nagy a tekintélye a cár előtt s
olyan jogokat igényel magának, amilyeneket
soha sem adtak földi halandónak a cárok.
Ismeretes, hogy Miklós nagyherceg elvált
asszonyt vett feleségül. Aki ismeri az ortho-
dox egyház szigorú szabályait, az meg fogja
érteni, mekkora befolyása lehet Miklós nagy-
hercegnek a cárra, mint az oroszok főpapjára,
ha ki tudta nála vinni, hogy a *Leuchtenberg*
hercegtől elvált *Anasztázia* nagyhercegnővel
kötendő házasságába beleegyezett. Miklós
nagyherceg befolyása azóta csak növekedett.
Nyílt titok, hogy ő beszélt rá a cárt a hábo-
rúra s így tulajdonképpen ő a vétkes abban,
hogy Európa egyetlen óriási harctérre vál-
tozott.